

5—8 asteeseen

Prof. Matti Sadeniemi esitti Uudessa Suomessa 23. 1. 1969 yleisönosastokysymykseen antamassaan vastauksessa kannanoton, jonka mukaan virkkeen *Ilta-päivälämpötila on Etelä-Suomessa 5—8°* loppuosa on luettava »viidestä kahdeksaan asteeseen». Näin onkin sittemmin tapahtunut — korviani vihlaisten — mm. TV:n säätiedotuksissa. Perusteena mainittiin, ettei ilmaisu »5—8» voi rinnastaa lukusanaan, jolloin sen pääsanakaan ei voi normaalitapaan olla partitiivimuotoinen (ei siis »5—8 astetta»). Käytäntö osoittaa kuitenkin toista. Niin kirjoitetussa tekstissä kuin puheessakin pääsana taipuu kyseisen rajakohtailmauksen jälkeen täysin samoin kuin »yksinäisen» lukusanan yhteydessä: *Potilaan lämpötila pidetään hypotermian aikana 25—27°:na* (lue: asteena). *Uudet koneet lyhentävät lentoajan 6—7 t:sta* (tunnista) *4—5 t:iin* (tuntiin). *Miesten sarjassa suunnistusreitit pituus on vakiintunut 12—14 km:ksi* (kilometriksi).

Sadeniemen esittämää ohjetta sovellettaessa jouduttaisiin mm. seuraavansiisiiin, mielestäni epäonnistuneisiin luku-tapoihin: *Vuime viikolla lämpötila oli Etelä-Suomessakin vain 8—10°* (lue: asteeseen), *mutta nyt se on jo koko maassa 15—20°* (asteeseen). *Eri työntekijäryhmien palkan-korotusvaatimus oli 10—12 %* (prosenttiin); *työnantajan tarjous oli kuitenkin vain 4—5 %* (prosenttiin).

Ellei lukusanan jälkeiseen lyhenteseen ole liitetty taivutus päätettä, se luetaan partitiivimuotoisena (5 m = 5 metriä). Tämä sääntö olisi mielestäni ulotettava koskemaan myös tapauksia, joissa lukumäärän tai suuruuden ilmaisu on laiveampi, epätarkempi, esim. 5—8. Näin ollen ehdotan, että Etelä-Suomessa ilta-päivälämpötila olisi tästä lähtien jatkuvasti kahdestakymmenestä kahdesta kahteenkymmeneenviiteen astetta.¹

LYLY TEPPO

¹ Kielitoimisto valmistelee rajakohtailmauksia koskevaa ohjeistoa, johon sisällytetään myös astelukemat. — Toim.